

PROF. MUDr. JIŘÍ HOMOLKA, DrSc. SEDMDESÁTILETÝ

2. 1. 1986 oslavil předseda České společnosti klinické biochemie, prof. Homolka, své sedmdesáté narozeniny. Rodák z Brodců nad Jizerou po ukončení studii medicíny nastoupil v roce 1945 na dětskou kliniku v Hradci Králové. Po základní vojenské službě začal pracovat jako sekundární lékař na I. dětské klinice v Praze, kde začal budovat laboratoře dětských klinik. V roce 1948 se stal asistentem a v roce 1955 primářem ústřední laboratoře dětské fakultní nemocnice v Praze.

V roce 1956 byl habilitován na docenta fakultou dětského lékařství. V letech 1956 a 1957 získal specializaci v oboru laboratorních vyšetřovacích metod a dětského lékařství II. stupně. Od 1. 11. 1958 přešel do funkce přednosty Ústřední laboratoře FN II, byl jmenován docentem fakulty všeobecného lékařství pro obor klinické biochemie.

V roce 1962 dosáhl hodnosti doktora lékařských věd pro obor lékařské chemie a od roku 1966 je řádným profesorem téhož oboru. V této funkci působil až do roku 1983, kdy se stal profesorem — konsultantem fakulty všeobecného lékařství UK v Praze.

Ve vědecké práci se zaměřil především na klinickou biochemii. Byl průkopníkem v zavádění mikrometod v oboru, má 5 patentů, týkajících se provozu klinické biochemie, je autorem 16 monografií a na dalších 18 monografiích se podílel důležitými statěmi. Jeho publikační činnost přesáhla 230 publikací.

Významnou měrou přispěl k rozvoji v oboru klinické biochemie, podílel se na založení Společnosti klinické biochemie a Společnosti SZP technických oborů. Je čestným členem Společnosti klinické biochemie v ČSSR, v SSSR, NDR, PLR, BLR, Francii, člen korespondent standardizační komise NSR.

Zastával nebo ještě zastává funkce odborné jako např. člen vědecké rady FVL, hlavní odborník MZ ČR pro klinickou biochemii, krajský odborník ÚNZ NV Praha, vedoucí hlavní problémové komise výzkumu, předseda komise pro obhajobu kandidátských prací, člen komise pro obhajobu doktorských prací z biochemie při ČSAV, vědecký sekretář České lékařské společnosti, člen výboru Československé biochemické společnosti ČSAV, člen kolegia lékařských věd ČSAV, člen mezinárodní unie pro čistou a užitnou chemii IUPAC a zástupce ČR v Mezinárodní federaci klinické chemie IFCC.

Na Dni klinické biochemie, pořádaném u příležitosti životního jubilea prof. Homolky, přednesl následující zdravici za Českou společnost klinické biochemie vědecký sekretář Společnosti prim. Kalla.

Vážený soudruhu profesore,

dovolte mi, abych Vám jménem výboru České společnosti klinické biochemie, všech jejích členů a samozřejmě i jménem svým u příležitosti Vašeho významného životního jubilea v první řadě poděkoval za dlouholetou obětavou a prospěšnou práci ve funkci předsedy naší Společnosti. Je bezesporu Vaší zásluhou, že Česká společnost klinické biochemie se soustavně a systematicky stará o ideově odborný růst svých členů, získává své členy pro vědeckou práci v oboru, ale též dbá o adekvátní odpověď a účinné dopady u lůžka nemocného nebo v ambulantní praxi. V neposlední řadě se díky Vaší osobě stala známou a uznávanou i za hranicemi našeho státu.

Chci Vám do dalších let popřát hodně úspěchů při řešení vědeckých problémů, hodně hezkých dnů prožitých v tvořivé práci, v kruhu Vaší rodiny nebo dobrých přátel a samozřejmě též hodně pevného zdraví. Je si jenom přáteli, abyste i nadále svou moudrou hlavou, pevnou rukou a hřejivým srdcem vedl Českou společnost klinické biochemie k vyšším metám.

Chtl bych své blahopřání zakončit slovy francouzského esejisty a historika André Mauroise, o kterých jsem přesvědčen, že plně platí i na Vás: „Stárnutí není nic jiného než zlozvyk, na který opravdu zaměstnaný člověk nemá čas“.

DEN KLINICKÉ BIOCHEMIE V PRAZE

V plně zaplněném sále lékařského domu v Praze se konal dne 9. 1. 1986 Den klinické biochemie pořádaný u příležitosti 70. narozenin prof. MUDr. Jiřího Homolky, DrSc., předsedy České společnosti klinické biochemie.

Jednání zahájil prim. Kalla, vědecký sekretář Společnosti. **Doc. Hyánek** velmi hezky vzpomenul svých začátků na oddělení profesora Homolky a pootevřel dveře do laboratoře na Karlově náměstí. Rozvedl též soustavou a cílevědomou práci jubilantovu v oboru klinické biochemie.

O kvalifikaci v klinické biochemii hovořil **prof. Mašek**. Podrobně pojednal o výzkumu v oboru klinické biochemie, výuce klinické biochemie na lékařských fakultách, úrovni technologie v klinické biochemii a zhodnotil též vzdělávání chemiků v odděleních klinické biochemie. Zdůraznil, že prof. Homolka je průkopníkem v problematice kvalifikace.

Prof. Vodrážka přednesl sdělení o enzymech jako nástroji a zdroji diagnostických informací. Hovořil o biosenzorech, enzymových elektrodách a jejich přípravě. Ukázal též glukózový analyzátor, sestavený na jeho pracovišti.

Doc. Duchon pak velice přehledně pojednal o biochemických markerech maligního melanomu. Podal biochemickou charakteristiku maligního melanomu. Zdůraznil spolupráci kliniků a biochemiků na poli klinické biochemie, která může přispět k úspěchům včasné diagnostiky a léčeni nádorů.

O změnách metabolismu kolagenu za patologických stavů a o možnostech jejich stanovení v séru a v moči přehledně pojednal **Doc. Adam**. Hovořil o 11 typech kolagenu a funkcích kolagenu (mechanická, transportní, depotní a další). V patologii kolagenu se zmínil o postižení syntézy, poruše stabilizace kolagenních struktur a změněné intenzitě katabolických procesů.

Ve velmi zajímavém sdělení **Doc. Engliš** hovořil o diabetické mikroalbuminurii, kdy patologická hodnota je větší než 30ug/min. Pojednal o stádiích vývoje diabetické nefropatie, která se vyskytuje u 30–40 % diabetiků. Toto vyšetření je třeba indikovat u inzulíndependentních diabetiků po pětiletém trvání cukrovky, kteří mají bílkovinu, stanovenou Labstixem, negativní, nemají zvýšený krevní tlak, infekci močových cest, nejsou po fyzické námaze a jejich diabetes je vyrovnán. Vyšetření je cenné pro včasnou diagnosu diabetické mikroangiopatie.

V posledním dopoledním sdělení prim. **Palička** pojednal o změnách v koncentraci některých bílkovin krevního séra při podávání antikoncepce. Dochází k poklesu albuminů, vzestupu α -1-antitrypsinu a ceruloplasminu (nazelenalé zbarvení plazmy).

Odpolední jednání zahájil **prof. Mašek**.

V úvodu předseda České lékařské společnosti prof. MUDr. B. Špaček, DrSc., člen korespondent ČSAV, předal jubilantovi Purkyňovu cenu jako výraz ocenění jeho dlouholeté záslužné práce v oboru klinické biochemie, v České lékařské společnosti a Společnosti klinické biochemie.

Následovaly zdravice jubilantovi, přednesené za Slovenskou lékařskou společnost dr. Mariánym, za Slovenskou společnost klinické biochemie doc. Valovičovou, za Českou společnost klinické biochemie prim. Kallou, za biochemickou společnost ČSAV doc. Kramlem, za I. katedru lékařské chemie doc. Štípkem, za II. katedru lékařské chemie doc. Duchoněm a za sekretariát České lékařské společnosti dr. Žákem.

Prof. Homolka pak poděkoval prof. Špačkovi za udělení Purkyňovi ceny a rovněž všem gratulantům.

Po přestávce pokračovalo/odborné zasedání dalšími sděleními.

Prim. Hejda se spolupracovníky uvedl zkušeností s rutinním provozem HITACHI 705 na svém pracovišti, možnosti vyšetření 40 (bez iontů 37) parametrů i alternativy výběru menšího množství parametrů pro optimální paletu vyšetření. Přístroj nepoužívají v rutinně o pohotovostních službách.

Celkovou problematikou, kterou vytváří použití výpočetní techniky na OKB, se zabýval J. Špaček.

P. Verner, F. Pehal, V. Konečná, hovořili o kombinaci plynové chromatografie a hmotnostní spektrometrie, která přináší další možnosti odkrývání vrozených metabolických vad (50–60 chorobných stavů).

Na možnosti využití rtg. difrakce při rutinní analýze močových konkrémentů ukázal J. Hejna.

L. Kadlecová, J. Kolínská a J. Kraml pojednali o nových poznatcích z jimi sledované problematiky — sialylovaných formách středních ektoenzymů.

J. Prokeš se spolupracovníky hovořil o problematice toxikologie uranu (sledovaná zejména ALP, LDH, méně ALT a CHE), která zůstává důležitou v profesionální toxikologii.

J. Ledvína a J. Hampl přednesli příspěvek ke stanovení fenobarbitalu, který je cca ve 23 lékových specialitách a slouží i jako indikátor při zneužívání léků toxikomany. Jeho stanovení představuje 23 až 32 % toxikologických analýz.

M. Malbohan, L. Fialová a J. Abrahámová pak hovořili a významu stanovení trofoblast-specifického β -1-glykoproteinu (SP 1), který má význam jako marker u tumorů testis. Diskutováno i o jiných tumorových markerech.

V posledním sdělení pak A. Žák a spolupracovníci upozornili na vliv polyenových mastných kyselin řady omega-3 na metabolismus lipidů u pokusů na kryších i v praktické aplikaci humánní.

X. POSTGRADUÁLNÍ SEMINÁŘ SEKCE ANALYTIKY A TOXIKOLOGIE

Ve dnech 28.–31. 10. 1985 se uskutečnil v Pelhřimově X. postgraduální seminář sekce analytiky a toxikologie České společnosti klinické biochemie, kterého se zúčastnilo více než 90 účastníků.

Seminář byl zahájen 29. 10. 1985 prof. MUDr. J. Homolkou, DrSc., předsedou České společnosti klinické biochemie. Pak následovala přednáška prof. RNDr. Kalouse, DrSc., který seznámil posluchače s nejnovějšími poznatky v oblasti molekulové a atomové absorpční spektrometrie, nukleární magnetické rezonance a v polarografických metodách. Byla konstatována nutnost dovybavení laboratorní techniky počítači pro rychlejší a přesnější vyhodnocování výsledných spekter.

Podrobně byla rozebrána otázka nukleární magnetické rezonance, především pulsní nukleární magnetické rezonance, kde k vyhodnocení spektra je využito Fourierovy transformace. Tímto způsobem lze získat podrobně

informace např. o spektru hemoglobinu. Nukleární magnetická rezonanční tomografie pak umožňuje sledování patologických stavů organismu, bro-madění léků, apod. Na závěr byla diskutována otázka využití polarografů v biochemických laboratořích.

V další přednášce se RNDr. Štern, CSc. zabýval stavem laboratorní techniky v klinické biochemii. Byl podán přehled špičkové techniky, kterou v současné době představují zejména automatické analyzátoři. Dále byli posluchači seznámeni s novým typem Spekolů, Vitatronů, denzitometrů a s přístroji firmy AVL jak na stanovování acidobasického metabolismu, tak i na stanovování minerálů. Přednáška byla doprovázena promítáním asi 200 diapositivů.

Po polední přestávce vystoupil RNDr. Z. Hrkal, DrSc., který se ve své přednášce zaměřil na vysokorozlišující biochemické separační techniky, především na kapalinovou chromatografii. Nastínil možnosti využití kapalinové chromatografie, zejména gelové, kde bílkovinná směs je dělena na základě síťového efektu a chromatofokusace, kde dělení probíhá na základě rozdílného isoelektrického bodu bílkovin.

Závěrečnou přednášku dne přednesl ing. RNDr. Polák, který seznámil účastníky semináře s několika typy průtokových kvyet k fotometrům Spekol.

Ve druhém dnu semináře vystoupil prof. ing. dr. Z. Vodrážka, DrSc. s přednáškou o mechanismu účinku enzymů. Zabýval se zejména rozbohem energetiky enzymové reakce, teorií komplementarity a indukovaného přizpůsobení. V závěru své přednášky pohovořil o specifickém účinku enzymů.

Poslední den semináře byl zahájen přednáškou Ing. Káše, CSc. o biosensorech. Byla vysvětlena podstata biosenzorů a jejich klasifikace z hlediska detekčního systému. Ve druhé části přednášky se pak autor zabýval biotranzistory a enzymovými elektrodami; faktory ovlivňujícími stabilitu enzymové elektrody.

V dalším sdělení ing. Marek, CSc. pohovořil o enzymovém analyzátoru na stanovení glukózy. Principem měření na tomto analyzátoru je sledování úbytku kyslíku v reakční směsi pomocí Clarkovy elektrody. Tento analyzátor je vhodný nejen pro stanovení glykemie, ale i pro stanovení řady průmyslově významných enzymů, jejichž substrátem nebo produktem reakce je glukóza.

Posledním sdělením semináře byla přednáška Ing. Káše, CSc., který se zabýval otázkou imunochemie enzymů.

Organizátoři semináře, pracovníci OKB NsP Pelhřimov, připravili pro účastníky též bohatý kulturní společenský program. V den příjezdu mnozí zhlédli ve sportovní hale mezistátní utkání v košíkové žen CSSR—Austrálie. 29. 10. v 19.00 hodin se účastnili koncertu mužského pěveckého komorního sboru „Záboj“ v barokním sále městského muzea. 30. 10. pak byl uspořádán zájezd do dětské ozdravovny v Kamenici nad Lipou, kde se zotavují též děti diabetici. V Kamenici nad Lipou byla navštívena též sklárna Český křišťál, kde se všichni obdivovali krásným tvarům a barvám vyráběného skla, a textilní továrna Tylex, kde se vyrábí krajky nejrůznějších vzorů a barev, převážně však na export do celého světa. Odpovědně si pak účastníci prohlédli oddělení klinické biochemie NsP Pelhřimov, kde se živě diskutovalo o problematice laboratorních vyšetřovacích metod, o organizaci provozu apod. Večer v 19.30 hodin se všichni sešli v jídelně hotelu Rekrea ke společenskému večeru.

Seminář zakončil 31. 10. 1985 prof. dr. Ing. Z. Vodrážka, DrSc., který vyzvedl vysokou úroveň všech sdělení, dobrý zájem posluchačů a bohatou diskusi. Poděkoval též organizátorům semináře za pěkné prostředí, ve kterém jubilejní X. seminář probíhal.

AKCE V ZAHRANIČÍ

V Sofii bude ve dnech 10.—12. října 1986 probíhat IV. národní sjezd pracovníků klinických laboratorí. Projednávána bude problematika racionalizace klinicko-laboratorní diagnostiky, aktuální otázky klinické chemie, aktuální otázky laboratorních hematologických i cytologických vyšetřovacích metod. Předsedou organizačního výboru je prof. dr. Dočev. Adresa organizačního výboru: doc. dr. S. Danev, katedra klinických laboratorí, lékařská akademie, Sofie 1433.

V říjnu bude probíhat v Budapešti XXXVI. konference Maďarské společnosti laboratorní diagnostiky. Bude se zabývat laboratorními disciplinami. Jednáním jazykem je angličtina a maďarština. Organizuje M. Németh—Csóka M. D., Tétényi ut. 14, Budapest H-1115. Vě v průběhu XVIII. sjezdu klinické biochemie v Žilině.

IX. kongres Polské společnosti laboratorní diagnostiky bude uspořádán v Rzeszově ve dnech 5.—8. září 1986.

Z JEDNÁNÍ VÝBORU ČESKÉ SPOLEČNOSTI KLINICKÉ BIOCHEMIE

Výbor České společnosti klinické biochemie se sešel dne 21. 12. 1985 na ministerstvu zdravotnictví ČR.

Nejprve byla provedena kontrola zápisu z poslední schůze a projednán též zápis ze zasedání federálního výboru Společnosti klinické biochemie ze dne 26. září 1985 v Žilině. Zároveň byl projednán i zápis ze společného jednání zástupců Maďarské společnosti pro klinickou a laboratorní diagnostiku a Československé společnosti klinické biochemie, uskutečněné právě v průběhu XVIII. sjezdu klinické biochemie v Žilině.

Podrobně pak podána informace o plnění úkolů k zajištění XIX. sjezdu v Brně. Stanovena výše sjezdového poplatku, vytištění předběžných přihlášek a jejich rozeslání. Odsouhlasen též společenský program, kde bude zajištěna návštěva divadla, zájezd na Macochu a posezení ve vinárně U Elišky. Dohodnuto, že firmy budou v předzáří vystavovat 5. 11. a 6. 11. dopoledne, postery budou v předzáří umístěny 6. 11. odpoledne a 7. 11. Upřesněno rovněž rozdělení tematiky na jednotlivé dny:

5. 11. — klinická biochemie a diabetes
6. 11. — dopoledne — lipidy
odpoledne — výlet na Macochu
7. 11. — dopoledne — varia.

Prof. Homolka informoval o Československo-rakouském symposiu, které by mělo probíhat ve Znojmě ve dnech 3.—4. července 1986. V hotelu Dukla jsou zajištěny pokoje a přednáškový sál. Čeká se pouze na odpověď z rakouské strany.

Podána informace o jednání ČLS s představiteli lékařské sekce při Air France a o možnosti pořádání Československo-francouzských dnů. Tato bilatelární akce má předběžný termín 16.—21. června 1986 v Praze. Hlavním pořadatelem je Čs. lékařská společnost J. E. Purkyně. Prof. Homolka byl pověřen zastupováním České společnosti klinické biochemie při přípravě výše uvedeného zasedání.

Projednán rovněž dodatek o specializaci z klinické biochemie též po atestaci z interny nebo z pediatrie I. stupně podle návrhu prof. Maška.

Uloženo, aby prim. Palička a prim. Kalla připravili návrh programu a předběžné přihlášky na Dny mladých klinických biochemiků, které budou probíhat v Hradci Králové koncem května 1986.

Diskutováno o možnosti vydávat Informace alespoň 3× ročně.

Podána informace o slavnostním sjezdu k 200. výročí narození J. E. Purkyně, který se bude konat v roce 1987.

NOVÍ ČLENOVÉ NAŠÍ SPOLEČNOSTI

ing. Drobek Milan, Orlová	MUDr. Lebedová Eva, Brno
ing. Dušková Kateřina, Louny	Novák Václav, Strakonice
MUDr. Holeček Milan, Hradec Králové	Paulík Antonín, Jeseník
dr. Konečná Vladimíra, Praha	Rottová Anna, Brno
dr. Krejčíková Jana, Praha	Svédová Jarmila, Brno
ing. Pobešková, Dubňany	MUDr. Tremel František, CSC., Brno
dr. Raisová Mirka, Praha	Vaňková Anna, Loučovice
MUDr. Steinerová Stanislava, Plzeň	doc. dr. Vítek Bohumil, CSC., Brno
Štemberk Václav, Bruntál	Cielecký Zdeněk, Frýdlant n. O.
ing. Verner Petr, Praha	Civišová Blažena, Třeštice
Zichová Eva, Praha	MUDr. Fabián Evžen, Praha
MUDr. Macháčková Renata, Brno	MUDr. Flegl Ivan, Brno
ing. Bačíková Marie, Praha	MUDr. Hamřlová Zora, Praha
MUDr. Jarolm Petr, Praha	dr. Havel Antonín, Rakovník
ing. Nosek Karel, Brno	Holubová Miroslava, Praha
ing. Ptáčková Iva, Brno	MUDr. Holusková Marie, Brno
MUDr. Sklepková Anna, Brno	Kličková Olga, Most
ing. Soudek Václav, J. Hradec	MUDr. Kłosová Katarína, Frýdek-
MUDr. Safář Jiří, Praha	Místek
dr. Šaplachta Jan, Brno	Krabcová Marie, Praha
dr. Šmíd František, Praha	Kuželková Jarmila, Praha
dr. Vašík Václav, Jevíčko	dr. Nejezchlebová Eva, Jablonec n. N.
dr. Barbořík Jiří, Olomouc	Nováková Eva, Praha
Baxová Zdeňka, Ostrov	dr. Paulík Milan, Praha
Bělohorská Helena, Praha	ing. Rybák Miroslav, Praha
doc. MUDr. Bleha Otakar, CSC., Praha	dr. Továrek J., Brno
RNDr. Kohoutová Božena, Praha	Valentová Božena, Příbram
MUDr. Koukolík, Jindřichův Hradec	Vaňková Libuše, Brno

UPOZORNĚNÍ PRO ČLENY SPOLEČNOSTI

Prezidium Čs. lékařské společnosti J. E. Purkyně vypisuje soutěž o ceny Prezidia a ceny předsednictva České lékařské společnosti za původní vědecké práce z kteréhokoliv medicínského nebo farmaceutického oboru, uveřejněné tiskem v roce 1985. Práce vyhovující soutěžním podmínkám je třeba předložit in extenso výborům odborných společností do 15. března 1986. Návrhy zaslejte k rukám předsedy České společnosti klinické biochemie prof. MUDr. J. Homolky, DrSc.

BLAHOPŘEJEME

● Zlatou čestnou plaketu J. E. Purkyně Čs. akademie věd Za zásluhy v biologických vědách předal 5. 2. 1986 v Praze předseda ČSAV akademik Josef Říman prof. MUDr. Jiřímu Homolce, DrSc., profesoru klinické biochemie fakulty všeobecného lékařství Univerzity Karlovy. Plaketa mu byla udělena k životnímu jubileu.

● Vláda České a Slovenské socialistické republiky udělila čestný titul zasloužilý lékař MUDr. Jiřímu Khunovi, řediteli OÚNZ Benešov u Prahy, prof. MUDr. Jaroslavu Noskovi, vedoucímu poliklinického oddělení klinické biochemie OÚNZ Praha 4, MUDr. Eduardu Vykypělovi, primáři oddělení klinické biochemie NsP Znojmo, MUDr. Jozefu Janišovi, primáři OKB Železniční polikliniky Ústavu železničního zdravotnictví východní dráhy v Bratislavě, MUDr. Romulusovi Müllerovi, primáři OKB NsP v Topolčanech.

● Rovněž blahopřejeme k udělení čestného titulu zasloužilý zdravotnický pracovník Zdeňku Koutnému, vedoucímu laborantovi oddělení klinické biochemie OÚNZ Praha 9.

Informace Čs. společnosti klinické biochemie se vydávají příležitostně a bezplatně podle potřeb této společnosti pouze pro její členy. Dotazy řiďte na adresu společnosti (prof. MUDr. J. Homolka, DrSc., Karlovo nám. 32, 121 11 Praha 2), nebo vědeckého sekretáře (prim. MUDr. K. Kalla, OÚNZ, Slovanského bratrství 710, 393 38 Pelhřimov).

Vytiskly Jihočeské tiskárny, n. p., provoz 4 Pelhřimov — 464333-86.